

Antón Costas

Efemèrides inquietants

Es arbres no ens deixen veure el bosc. Estem tan absorts en les nostres baralles polítiques familiars que no som capaços de veure les causes profundes del que ens passa. I si el que ens passa no fos a causa només de l'“Estat espanyol”, com moltes vegades es diu, sinó que fos també una manifestació d'alguna cosa més profunda i general relacionada amb el funcionament de l'economia i la política europea? Si parem atenció a aquestes causes més generals potser podrem enfocar millor els nostres problemes concrets.

Deia Mark Twain que la història no es repeteix però rima. Moltes coses que estem veient en aquest inici del segle XXI rimem amb el que va passar a començaments del segle passat. Són efemèrides, successos que es repeteixen de manera inquietant.

Sense ànim d'exhaustivitat, n'esmentaré algunes. En el terreny social, la desigualtat en el repartiment de la renda i la riquesa, la pobresa, especialment la pobresa de nens en famílies de pares sense feina, i la falta d'oportunitats per a l'emancipació dels joves. En el terreny polític, el populisme i el nacionalisme xenòfob. En el terreny econòmic, la depressió, la deflació, l'atur massiu. I en el terreny empresarial, l'hegemonia de les grans corporacions globals, amb les seves pràctiques fiscals elusives i anticompetitives.

Una altra efemèride, a parer meu més perturbadora, és que els governs europeus estan cometent els mateixos errors de polítiques que a les dècades dels vint i els trenta. Aquells errors van abocar al caos econòmic, social i polític. Ara poden ser fatals per al creixement, l'ocupació, la cohesió social i el funcionament de la vida política dels estats membres. Vegem per què.

A. COSTAS, *catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona*

El capitalisme occidental és un sistema econòmic i social que té com a motor fonamental el consum intern de les classes mitjanes. Quan aquest consum es debilita de manera intensa i generalitzada, la falta de demanda fa que aquest motor es grip i tot se'n comenci a ressentir.

Al llarg de les tres últimes dècades la desigualtat ha anat debilitant la capacitat dels ingressos salarials de les famílies per sostenir el seu consum. Tot i això, es va

IGNOT

trobar un remei temporal. Va ser el crèdit fàcil i abundant. Allò que no permetien els salaris ho va fer possible el crèdit.

Però l'endeutament era un remei temporal i perillós. La crisi del 2008 ho va posar en relleu amb tota la duresa. Ara els sous baixos, els llocs de treball insegurs i l'endeutament han bloquejat el motor principal de les nostres economies de mercat. Va passar el mateix després de la crisi financera del 1929.

Què poden fer els governs en aquesta situació? Tres coses. Primera, encebar la bomba de la demanda interna mitjançant la inversió pública i les polítiques d'in-

gressos de les famílies. Segona, impulsar la demanda externa de les exportacions mitjançant reduccions salarials. Tercera, empitjorar la coses mitjançant polítiques d'austeritat.

La primera opció és la que van adoptar els Estats Units, tant als anys trenta com en aquesta crisi. I els ha anat bé en tots dos casos. La segona i la tercera són les que van adoptar als anys trenta els governs europeus, amb Alemanya al capdavant. I va passar el que tothom sap. Ara s'ha tornat a cometre el mateix error, sota la inspiració d'Alemanya i la imposició de la Unió Europea.

L'austeritat és la factura social de la protecció sense condicions que la UE ha donat als prestadors. En aquest sentit, pel que fa als efectes és equivalent a la clàusula ISDS (Investor-State Dispute Settlement) dels tractats de comerç, que permet a les empreses reclamar indemnitzacions dels estats. Clàusules que, per cert, s'estan eliminant pels efectes que tenen en la sobirania dels estats i la vida dels ciutadans.

D'una banda, l'austeritat actua com un mecanisme d'expropiació indirecta dels ciutadans perquè retalla la despesa en objectius legítims de política social com la sanitat, l'educació, la cobertura d'ingressos per atur i les pensions. De

l'altra, limita la capacitat dels ciutadans per determinar amb el seu vot la mena de país on voldrien viure. Aquests efectes són la causa fonamental del malestar social europeu.

El nacionalisme a Catalunya o a Escòcia no va sorgir amb la crisi i l'austeritat. Respon a una identitat cultural molt arrelada. Però l'augment de l'independentisme i del populisme sí. La Unió Europea no pot rentar-se'n les mans i dir que són qüestions internes. La UE és part del problema. I ha de ser part de la solució. Altrament, estem abocats a reviuire altres efemèrides inquietants.●

Pilar Rahola

L'histrionisme

Ja se sap que no hi ha res més apetitós per a un polític que un micròfon. Els micròfons són per als nostres líders com els caramels per als nens, i, de la mateixa manera, si en fan un ús descontrolat solen quedar empatsats. Sembla que és aquest, l'efecte dels darrers dies, en què la sobrecàrrega de polítics i micròfons ha produït un considerable mal de panxa –o de cap– col·lectiu. Just en el moment que hi hauria d'haver més sordina a la premsa i més paraules de portes endins, allà on maduren els consensos, s'armen els acords i es llimen els desacords, és precisament quan els dona per parlar sense aturador.

I no se'n salva ni Déu, perquè tant s'hi abraonen els de la bicicleta, que ara els dona per no voler votar en una votació ciutadana –ells que van de paladins de la participació–, com els republicans, que tenen una necessitat una mica infantil de marcar paquet davant els convergents, com aquests darrers, que, per boca de l'amic Homs, últimament callats estarien més macos. A excepció dels de la CUP, que sent els més pures de tots resulta que són els més prudents, estem vivint una explosió de paraules sobreres i una inquietant escassetat de silencis intel·ligents.

Molt soroll per a no res, manllevant el clàssic.

Podrien callar una estona? És a dir, podrien negociar, pactar el que hagin

Vivim una explosió d'histrionisme, curterminisme, tactisme i la resta d'ismes...

de pactar, esgotar el diccionari de sinònims –o d'antònims, si s'escau–, esgargamellar-se de goles i d'idees i, al final de tot, devorar els micròfons quan ja sàpiguen d'una punyetera vegada què volen ser quan siguin grans? De fet, per demanar, podrien ser una mica més adults, *please*? Perquè fins i tot malgrat el meu optimisme militant –i la convicció que no farem el ridícul en aquest moment tan transcendent–, he de reconèixer que l'espectacle d'aquests dies, amb tant histrionisme polític rondant pels informatius, resulta decebedor. Per descomptat que puc entendre els desacords, les crítiques i fins i tot les empenyades dels uns amb els altres i viceversa. Però també cal dir que a la ciutadania li importen una merda els intricats motius pels quals passen la seva desunió davant les pantalles, quan els temps exigeixen més cervell i menys estómac. I, no cal dir-ho, molta més confiança *each other*. En el fons crec que el pitjor és això, no tant la desunió puntual –que s'ha de referir amb els paràmetres adequats–, com la necessitat de donar una declaració cada minut, no fos cas que perdessin la seva dosi permanent de protagonisme.

Estem vivint una explosió d'histrionisme, protagonisme, tactisme, curterminisme i la resta d'ismes de la desfeta política. I sabem prou bé que aquesta mena d'explosions són, en el fons, implosions que es carreguen l'invent des de dins. Per una vegada, doncs, seria bo que els nostres líders treballessin més els seus silencis que les seves paraules, atès que aquests dies van tan plenes de gestualitat com buides de significat.●

Víctor Pou

L'última reunió del G-2

Al segle XXI l'economia és global i una multitud de problemes que preocupen la humanitat –canvi climàtic, armament, pandèmies, crim organitzat, terrorisme– només poden resoldre's a escala planetària. Tot i això, no existeix una veritable governança mundial, sinó aproximacions. Com a exemple, les Nacions Unides o grups com el G-7 –els set països més avançats–, el G-8 –els mateixos més Rússia– o el G-20 i la seva novetat de reunir economies desenvolupades i emergents. Davant l'escassa operativitat i eficàcia d'aquestes organitzacions, alguns analistes ja parlen de G-0 i d'un món caracteritzat pel desgovern o absència de lideratge global. D'altres apunten a teories de la conspiració i

un món dirigit per organitzacions poderoses i poc transparents, tipus Comissió Trilateral o Grup Bilderberg.

Però hi ha una altra aproximació a la governança mundial de la qual es parla poc: el G-2. Format per la primera potència mundial, els Estats Units, i la primera potència emergent (o *reemergent* per mil·lennis d'hegemonia passada): la Xina. Totes dues estructuren relacions partint de l'“Strategic and Economic Dialogue”, que es va reunir, recentment i per sisena vegada, a Pequín amb resultats escassos. Els progressos han estat pocs en temes clau com seguretat, espionatge industrial, ciberseguretat, disputes frontereres marítimes de la Xina amb els seus veïns, flexibilitat del tipus de canvi del iuan, desnuclearització de Corea del Nord o remilitarització del Japó. Sí que s'han creat grups

de treball sobre temes energètics, inversions i altres de menors. I també s'han tancat nombrosos acords, sobretot d'ordre econòmic. Després de les reunions, el secretari d'Estat americà, John Kerry, va declarar que “els Estats Units i la Xina estan compromesos a crear un nou model de relacions basat en la cooperació pràctica i la gestió constructiva de diferències”. Ja la seva antecessora, Hillary Clinton, es va referir a la importància d'aquestes reunions per al seu país, “que, com qualsevol empresa o ciutadà, tenen un interès especial a tractar bé el seu banquer, i ja se sap que el principal banquer dels Estats Units es diu la Xina”. No és estrany que es defineixi el G-2 com la reunió entre el deutor més gran i el creditor més gran del món, que, com a tals i per a sort de tots, necessiten entendre's.●

V. POU, *professor de l'iese-Universitat de Navarra*